

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A minőségi művészeti és kulturális oktatás hatását az egyén fejlődésének kiteljesedésére, a motivációs és tanulási képességek javulására, valamint a kreatív és innovatív potenciálra a Tagállamok, az Európai Bizottság, az Európai Parlament és a Tanács számos eddig kiadott jelentésében és ajánlásában már hivatalosan elismerte. Ezért az oktatás és a kultúra közötti szinergiák erősítését, amely egész Európában utat nyithat a művészeti és kulturális oktatás általánossá válásához, kulcsfontosságú célnak tekintik mind nemzeti, mind nemzetközi szinten.

Az oktatás és kultúra közötti szinergiák sokrétűek lehetnek, többféle megközelítést és módszertant foghatnak át különböző összefüggésekben, amelyek mindegyike meghatározott, egymást kiegészítő és kölcsönösen gazdagító céloknak felel meg. Akár az a tanítás célja, hogy a nem művészeti tárgyakban javítsa a tudományos eredményeket, akár az, hogy a diákokat bevezesse a kultúra ismeretébe és a művészetek gyakorlatába, a mögöttes szándék mindig az, hogy a gyermekek, a fiatalok és a felnőttek felfedezhessék, milyen változatos módon szemlélik a művészek a világot, hogy összehasonlíthassák képzeletdús látásmódjaikat, hogy kialakíthassák az esztétikai ítéletalkotás képességét és végül megismerjék a kritikai értékelést, törekedve a folytonosság megteremtésére az esztétikai élmény és világunk egyéb módon történő érzékelései között.

A kulturális és művészeti oktatás szervezése három egymást kiegészítő és egymástól függő szempont szerint történik:

- Közvetlen érintkezés a műalkotásokkal (előadások, koncertek, kiállítások, olvasás és a többi formájában), mind kortárs mestermunkákkal, mind pedig azokkal, amelyek a kulturális örökség részét alkotják.
- A művészeti alkotások analitikus, kognitív megközelítése (például a művészettörténet tanulmányozása vagy a műalkotások megértésének összekapcsolása a megismerés más területeivel); ez jelenti a műalkotás kulturális környezetének dimenzióit.
- A művészi gyakorlatok bemutatása megfelelő környezetekben.

Az oktatás és a kultúra közötti szinergiák kialakítása függ a művészeti és a kulturális oktatás helyzetének megerősítésétől a hivatalos, kötetlen és nem hivatalos oktatásban, illetve az élethosszig tartó művészeti és kulturális oktatáshoz való jog elismerésétől.

Az alábbi ajánlások célja a fentiek megvalósítása.

A művészeti és kulturális oktatás tartalma

1. ajánlás: elő kell mozdítani a transzdiszciplinaritást.

- A Tagállamok:
  - építsék be a transzdiszciplinaritást az iskolai tananyagba.
  - a transzdiszciplinaritáson alapuló iskolai tanterv következményeként támogassák a projekt alapú oktatást.
  - erősítsék a multidiszciplináris munkacsoportok munkáját az iskolákban és kulturális intézményekben;
  - mozdítsák elő a partnerséget az iskolák, kulturális intézmények, valamint az oktatás és a kultúra politikaformálói között.
  - vállalják a közigazgatási, oktatási és kulturális szervezeteken belüli koordinációs feladatokat európai, nemzeti és helyi szinten.
  - biztosítsanak kiegészítő továbbképzést a tanárok számára.

- Az Európai Unió:

- szerepeltesse transzverzális módon a művészeti és kulturális oktatást az Unió összes programjában és kezdeményezésében, különösen azokban, amelyeket olyan fiataloknak szánnak, akiknek a hozzáférése a kulturális kínálathoz korlátozott.

2. ajánlás: a kulturális örökség oktatását támogatni és erősíteni kell a kulturális örökség oktatásához való szélesebb körű hozzáférést célzó alapfilozófia szerint.

- A Tagállamok:

- erősítsék a közös európai identitás érzését az európai polgárok között.
- valósítsák meg a kulturális örökség oktatásával kapcsolatos célokat az érintett kulturális, oktatási és környezetvédelmi hatóságokkal partnerségben.
- vegyék fel a kulturális örökség ismeretét az iskolai tananyagba.
- hozzanak létre állami finanszírozásban részesülő, örökségi helyszínekért felelős oktatási szervezetet, amely hozzájárul az ilyen oktatáshoz.
- valósítsák meg a kulturális örökséggel kapcsolatos oktatás transzdiszciplináris módszerét.
- támogassák partnerkapcsolatok létesítését iskolák és a kulturális örökséget ápoló intézmények között.
- támogassák a tanárok képzését és a megfelelő pedagógiai eszközök kifejlesztését.
- támogassák a szervezetek helyi kezdeményezéseit, illetve ilyen intézményekből álló hálózatok létrehozását.
- támogassák a kortárs művészek megjelenését az örökségi helyszíneken.

- Az Európai Unió esetében:

Az is rendkívül kívánatos, hogy az Európai Unió támogassa a támogatási mechanizmusok beépítését a Kultúra programba és az Európai Örökség cím programba, amelynek célja, hogy a leghíresebb örökségi helyszíneken megkönnyítse a fiatal európaiak közötti érintkezést, a multilaterális dimenzióval rendelkező oktatási eszközök kifejlesztését, valamint a kulturális örökséggel kapcsolatos oktatás szereplőinek hálózatba kapcsolását.

Médiaműveltség

A média új lehetőségeket teremt és új módszereket kínál a fiatalok kreativitásának, a kultúrához való hozzáférésnek és az innovációs képességeknek az előmozdítására. A fő kihívást a médiában a kiváló minőségű kínálat biztosítása, a médiaműveltség megteremtése – különösen a fiatalabb generációban –, valamint a határokon túlmutató megoldások erősítése jelenti, különösen a kulturális és művészeti oktatás közös területén a média és kulturális politikák terén.

3. ajánlás: minden országban tanulmányozzanak és támogassanak új stratégiákat és szolgáltatásokat a médiához való hozzáférés biztosítására és annak teljes kihasználására a kulturális és oktatási területeken.

- A Tagállamok:

- támogassák a partnerkapcsolatokat a nemzeti hatóságok és az ICT ágazatok között.
- ösztönözzék a kulturális intézményeket – különösen az állami intézményeket – arra, hogy az Interneten, a közösségi hálózati webhelyek felhasználásával fokozzák láthatóságukat és elérhetőségüket.
- ösztönözzék a kulturális intézményeket arra, hogy a kiegészítő kulturális és oktatási erőforrásokhoz hozzáférést biztosítva fokozzák a média, különösen az online média használatát.
- alkalmazzanak finanszírozási programokat ezeknek a fejlesztéseknek a támogatására, valamint a legjobb gyakorlatok kicserélésére.

4. ajánlás: minden ország valósítson meg és mozdítson elő médiaműveltséggel kapcsolatos kezdeményezéseket, beleértve különösen a média kreatív használatával kapcsolatos oktatást és az ilyen képességek értékelését is.

• A Tagállamok:

- ismerjék fel a technikai képességek és a kommunikációs képességek közötti különbséget.
- támogassák a médiaműveltséget az iskolai tanterv minden szakaszában;
- biztosítsák, hogy a médiaműveltséggel kapcsolatos kezdeményezésekben szerepeljen a médiatartalmakhoz való hozzáférésnek, illetve az ilyen tartalmak megértésének és kritikai értékelésének képessége.
- ösztönözzék a média transzdiszciplináris módon történő használatát.
- biztosítsák, hogy az iskolai létesítmények fel legyenek szerelve az összes tanuló számára hozzáférhető információs és kommunikációs technológiákkal.
- biztosítsák, hogy a tanárok segítséget kapjanak az oktatási segédanyagok használatával, valamint általánosságban az Internettel és a médiaoktatással összefüggő problémákkal kapcsolatban.
- ösztönözzék az iskolát látogatók által vagy a részükre készített online szolgáltatások fejlesztését.

5. ajánlás: (a Tagállamok) folytassanak a média kreatív használatát támogató politikát.

6. ajánlás: (a Tagállamok) helyezték előtérbe, támogassák és értékeljék a gyermekek és tizenévesek kreatív adottságait és szerzett képességeit.

7. ajánlás: (transzverzális ajánlás) az összes oktatási partnert és kulturális tevékenységet be kell vonni az előbb meghatározott célok megvalósításába.

A kulturális intézmények („partnerségek”) szerepe.

A kulturális és művészeti oktatás az oktatás és a kultúra világának közös feladatát jelenti.

8. ajánlás: az iskolák és kulturális szervezetek közötti együttműködést be kell ágyazni egy olyan hosszú távú politikai stratégiába és struktúrába, amelyben mindkét oldal aktívan részt vesz, és amelyet felügyelnek és időről időre kiértékelnek. Ezáltal az együttműködés fenntarthatóbbá válik, és nem lesz csupán projekt alapú.

• A Tagállamok:

- mérjék fel az együttműködés előfeltételeit, lehetőségeit és akadályait nemzeti szinten.
- hozzanak létre hálózatokat iskolák és kulturális intézmények között.
- javítsák a művészet és a kultúra közvetítésével foglalkozók képzését, hogy azok olyan pedagógiai és szervezeti eszközökhöz jussanak, amelyek az iskolán belül és kívül is használhatók.
- bátorítsák az iskolákat a tapasztalatgyűjtésre és a szakértelem fejlesztésére a művészekkel és kulturális szervezetekkel történő együttműködés során, amelyet az iskolákban a transzdiszciplinaritásra nyitott tanárok és kinevezett kulturális koordinátorok ösztönözhetnek.
- a nem formális oktatást használják fel a formális oktatás létfontosságú részeként. A formális és nem formális oktatás közötti viszony elmélyítése előnyös lehet mindkét rendszer fejlődése szempontjából.
- mérlegeljék a finanszírozást: különböző finanszírozási modellek lehetségesek, de egyértelmű, hogy az átláthatóság vagy egyszerűen a finanszírozás hiánya már azelőtt megakadályozhatja az együttműködést, hogy az megkezdődhetne.

9. ajánlás: az EU-hálózatok elősegítésével és a kulturális oktatással összefüggő EU szintű glosszárrium és portál létrehozásával támogatni kell az információk és ismeretek további cseréjét a Tagállamok között az oktatási és kulturális területek közötti együttműködéssel kapcsolatban.

• Az Európai Unió:

- támogassa az EU tagállamok közötti partnerségeket saját kulturális oktatási politikáik megtervezése érdekében.

10. ajánlás: (az EU) támogassa a különböző államok iskoláinak és kulturális szervezeteinek partnerségei közötti együttműködést az EU egész területén.

11. ajánlás: (a Tagállamok és az EU) biztosítsák a partnerkapcsolatok minőségét közvetítő csoportok létrehozásával, és a megfelelő képességű résztvevőket e csoportok működtetéséhez.

A közvetítő csoportok esetében olyan tagokra van szükség, akik mind stratégiai, mind működési szinten rendelkeznek szakértelemmel, valamint alaposan ismerik a partnerkapcsolatok kiépítésének terén a jó gyakorlatokat:

- a partnerek motivációjának és céljainak azonosítása;
- a felelősség megosztása a partnerek közötti;
- hozzájárulás a partnerségek folyamatos működéséhez;
- a partnerségek működésének javítása terén a rugalmasság fokozása és beépítése a folyamatba;
- a kulturális oktatás minden szintjén a partnerségek támogatása, valamint a különböző szintek közötti kapcsolatok előmozdítása;
- a partnerségek tevékenységének rendszeres kiértékelése.

A tanárok, művészek és kulturális szakemberek oktatása létfontosságú ahhoz, hogy a művészetek oktatása terén biztosítani lehessen a kiváló minőséget.

12. ajánlás: megfelelő támogatást kell nyújtani a tanárok, művészek és egyéb kulturális szakemberek kezdeti képzéséhez és folyamatos szakmai fejlődéséhez.

• A Tagállamok:

biztosítsák, hogy:

- a hivatásos tanárok és a művészek rendelkezzenek a megfelelő eszközökkel a kiváló minőségű kulturális tevékenységek oktatási környezetben történő megvalósításához;
- a hivatásos művészek aktívan vegyenek részt az iskolai kulturális projekteknél a szokásos művészetoktatási tanterven kívül;
- a hivatásos művészek a művészetet oktató tanárokkal együttműködve vegyenek részt olyan projekteknél, amelyek célja a művészek/tanárok képzési rendszerének, illetve a formális és nem formális oktatás új oktatási/tanulási módszereinek kidolgozása;
- a kultúrát, a kreativitást és a művészeteket minden tanár képzésének fenntartható részeként kezeljék.

Ezen kívül fontos lenne összpontosítani arra, hogy szükséges:

- hatékony tanterv kidolgozása a művészet és kultúra iskolai oktatásához az általános oktatási tanterv strukturális fejlesztésének előfeltételeként.
- a kulturális és oktatási minisztériumok közötti kommunikáció és együttműködés fokozása azokban a Tagállamokban, ahol ezeket a hatásköröket szétválasztották, valamint közös projektek és szervezett együttműködés kezdeményezése más minisztériumokkal.

13. ajánlás: a művészetoktatás státuszát, finanszírozását és láthatóságát fokozni kell, valamint tudatosítani kell az ilyen oktatás kedvező hatását a fiatalokra és az állampolgároknak, társadalmunk egésze szempontjából.

• Az Európai Bizottság és a Miniszterek Tanácsa:

- adjon megbízást egy olyan nemzetközi tanulmány elkészítésére és terjesztésére, amely európai szinten összegyűjti és elemzi a létező kulturális oktatási projektekkel kapcsolatban nemzeti szinten már elvégzett kutatások eredményeit.
- támogassa európai szinten a művészet és a kultúra oktatásával kapcsolatos művészi és tanári kompetenciák fejlesztésére vonatkozó ismeretek és tapasztalatok cseréjét, figyelembe véve az alábbi rendelkezéseket:
  - sajátos dimenzióként vizsgálják meg a tanári kompetenciákat az egyes művészeti ágak (zene, képzőművészet, tánc, színház stb.) terén, illetve ezek státuszát a művészet és kultúra oktatásában;
  - azonosítsák az egymásnak megfelelő kompetenciákat a nemzeti és az Európai Képesítési Keretrendszerben (EQF) az oktatási tevékenységekben aktívan részt vevő tanárok és művészek mobilitásának elősegítése érdekében;
  - ezt az információt kapcsolják az egész életen át tartó tanulással összefüggő kulcsfontosságú készségekre vonatkozó EU ajánlásokhoz. Ennek részeként közelebbről meg kell vizsgálni a tanári kompetenciák művészeti ágakkal kapcsolatos dimenzióját az egyes művészeti ágak (zene, képzőművészet, tánc, színház stb.) terén, illetve ezeknek a művészeti ágaknak a státuszát a művészet és kultúra oktatásában.
- adjon megbízást egy tanulmány elkészítésére, amely az európai iskolákban folyó művészeti és kulturális oktatásról szóló Eurydice-tanulmányra (2009. szeptember) építve információkat gyűjt a művészet oktatásában részt vevő tanárok, illetve a művészet és kultúra oktatásában részt vevő művészek számára biztosított képzések formájáról és tartalmáról, figyelembe véve az oktatás különböző típusait és szintjeit.
- dolgozzon ki megvalósíthatósági tanulmányt a művészet és kultúra oktatásában részt vevő tanárok és művészek képzési programjainak formájára és tartalmára vonatkozó EU szintű rendszeres információáramlással kapcsolatban.
- építsen ki szorosabb kapcsolatot az „oktatással fennálló szinergiákkal” foglalkozó OMC szakértői csoport és az oktatás területén működő OMC munkacsoportok között, különösen, ha mindkét oldalon a tanárok képzésével és kreativitásával összefüggő vitákra kerül sor (mint ahogyan jelen esetben is).
- hozza létre a kulturális és oktatási programok új generációjának egy különleges válfaját az oktatás és a kultúra közötti szinergiák támogatására, hogy az információcserére és jó gyakorlatokra vonatkozó fent említett ajánlásokat a kulturális és oktatási ágazatok érdekeltjei alulról szerveződő módon, például mobilitási rendszerek, szakértői hálózatok és közös európai projektek révén megvalósíthassák.

Értékelés

Az értékelés fontos dimenziója a művészeti és kulturális oktatáspolitikáknak, nem utolsósorban azért, mert lehetővé teszi az eltérések kimutatását a kinyilvánított szándékok és azok tényleges megvalósítása között.

14. ajánlás: (a Tagállamok) szerepeltessék az értékelési programokat a nemzeti politikákban.

• Az EU:

15. ajánlás: járuljon hozzá az értékelési módszerekkel kapcsolatos tanári és kulturális szakoktatás támogatásához, és kínáljon számukra eszközöket ezeknek az értékeléseknek az elvégzéshez.

16. ajánlás: hozzon létre európai szintű felügyelő szervezetet. Ennek a szervezetnek képesnek kell lennie arra, hogy a Tagállamoktól összegyűjtse és a többi Tagállam rendelkezésére bocsássa a megfelelő értékeléseket, illetve hogy megbízást adjon összehasonlító elemzések és más tanulmányok készítésére a Tagállamok számára rendelkezésre álló információk minőségének javítása érdekében.